

T.B.M.M.

(S. Sayısı: 734)

**Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında
Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına
Dair Kanun Tasarısı ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonu Raporu (1/935)**

Not : Tasarı; Başkanlıkça Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Plan ve Bütçe ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1000/5577

1.12.2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 22.11.2004 tarihinde kararlaştırılan "Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

20.4.1989 tarihli ve 3539 sayılı Kanun ile katılmamız uygun bulunan ve 26.8.2003 tarihli ve 2003/6109 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla 28.4.1989 tarihinden geçerli olmak üzere katılmamız kararlaştırılan "Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirilme ve Vardiya Standartları Hakkında Uluslararası Sözleşme (STCW)" hükümleri anılan tarih itibarıyla iç hukukumuz açısından zorunlu ve bağlayıcı kurallara dönüşmüştür.

Diğer taraftan, Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) ile bu örgütün alt komitesi olan ve STCW Sözleşmesinin yürütülmesinden sorumlu bulunan STCW Komitesi, anılan Sözleşmenin uygulanması ve bu uygulamalar hakkında rapor verilmesi bakımından ülkemizde yetkili ve muhatap idare olarak Denizcilik Müsteşarlığını kabul etmektedir.

Adı geçen Sözleşmede 1995 yılında yapılan değişiklikle, referans verilen IMO Model Kurslarında belirlenen ilke ve esaslara uygun olarak, eğitimin belirli bir uzmanlığı gerektirdiği ve bir yandan kurslar yoluyla teorik ve daha çok denizde uygulamalı olarak verilmesi gerektiği hususlarının altı çizilmiştir.

Ülkemizde gemiadamlarının eğitimi, mevzuat gereği esas itibarıyla üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullar, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta eğitim kurumları ile Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumları tarafından verilmektedir. Bununla birlikte, Sözleşmede bu

eğitimlerin kurslar yoluyla da verilmesi öngörüldüğü için, Tasarı ile gemiadamları eğitimi vermek üzere gerçek veya tüzel kişiliklerce açılacak bu tür kurslara Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine Millî Eğitim Bakanlığınca izin verilmesi yönünde hüküm getirilmiştir.

Verilecek eğitimlerin temel unsurlarını öğretim programları ve buna bağlı olarak staj süreleri teşkil etmektedir. Eğitimin esaslı unsurlarını teşkil eden bu hususların yukarıdaki paragrafta belirtilen kurumlara bağlı okullar ve öğretim kurumlarınca kendi mevzuatına göre gerçekleştirmeleri esastır. Ancak, gemiadamları eğitimi vermek üzere Millî Eğitim Bakanlığının izni ile açılan özel öğretim kurumları için ise, sözleşme hükümleri uyarınca öğretim programlarının kendilerince belirlenmesi ve Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü ile Millî Eğitim Bakanlığının onaylanması zorunlu olduğundan Tasarı ile bu yönde hükümler getirilmiştir.

Gemidamlarının eğitim, staj ve sınav aşamalarını başarıyla geçmelerinden sonra hak ettikleri yeterlik seviyesinde belgelendirilmeleri gerekmektedir. Sözleşme gereği gemiadamlarının belgelendirilmeleri ülkemiz yönünden Denizcilik Müsteşarlığının münhasır yetkisinde olduğundan, Tasarıda gemiadamlarının eğitimleri yanında belgelendirilmelerine ilişkin görevin Denizcilik Müsteşarlığına verilmesi hususunda düzenleme getirilmiştir.

STCW Sözleşmesi, taraf ülkelerin Sözleşme hükümleri çerçevesinde verilen eğitimlerin sonucunda yapılacak sınavların, şaibesiz ve adil bir şekilde yapılabilmesi için yine aynı hükümler çerçevesinde belirlenecek sınav sistemi oluşturulması ve denizcilik ve eğitim konularında tecrübe sahibi kişilerden oluşturulan Gemiadamları Sınavları Merkezinin gözetim ve denetiminde yapılmasını öngördüğünden, iç hukukumuz gereği bu merkezin teşkili, görevleri ve mali hususları ile ilgili hükümlerin kanun seviyesinde düzenlenmesi gerekmektedir.

Aynı şekilde, Sözleşmenin 1/8 kuralı gereğince; taraf olan ülkelerin gemiadamlarının eğitimi, sınavları ve belgelendirilmelerine ilişkin işlemlerini, tarafsızlık ve kalite politikası çerçevesinde konuyla ilgili tecrübeli kişilerden oluşan bağımsız bir denetleme kurulu tarafından denetlenmesi ve sonuçlarının IMO'ya rapor edilmesi zorunlu tutulmuştur. Bu raporların incelenmesi neticesinde taraf her ülkenin sonraki yıllar için beyaz listeye alınması veya çıkartılmasına karar verilmektedir. Söz konusu listelerden "kara liste"de yer alan ülkelerin verdiği belgeler ve gemiadamlarının yeterlikleri diğer taraf ülkeler nezdinde büyük oranda geçerliklerini kaybetmekte, bu ülkelerin gemiadamları ve bunların çalıştıkları gemiler diğer taraf ülkelerin limanlarına ya sokulmamakta veya ciddi olarak denetimlerden geçirilmektedir. Bu durum ise kara listedeki bir ülkenin deniz ticaretini ve gemiadamlarının iş bulabilme imkanlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Böyle bir kurulun oluşturulabilmesi için kanunî düzenlemeye ihtiyaç duyulduğundan, Tasarı ile Denizcilik Eğitimi Denetleme Kurulunun oluşturulması da öngörülmektedir.

Söz konusu Sözleşmenin 1 inci maddesinin (2) nolu paragrafında "Taraflar, denizde mal ve can güvenliği ile deniz çevresinin korunması bakımından, gemiadamlarının görevlerine uygun nitelikte olmalarını temin için sözleşmenin tüm olarak uygulanmasını sağlamak üzere bütün kanun, kararname, emir ve yönetmelikleri çıkarmayı ve lüzumlu diğer önlemleri almayı taahhüt eder." hükmü yer almaktadır.

Tasarı, "Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirilme ve Vardiya Standartları Hakkında Uluslararası Sözleşme" hükümlerinden doğan yükümlülüklerimize ve Uluslararası Denizcilik Örgütü uygulamalarına paralel olarak, gemiadamlarının eğitimi ve belgelendirilmesi ile bu faaliyetlerin denetlenmesine ilişkin hususların düzenlenmesi ve söz konusu görevlerin Denizcilik Müsteşarlığı tarafından yürütülmesi amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Madde ile, gemiadamlarının eğitim, sınav ve belgelendirilmelerine ilişkin esasları belirlemek belgelendirme işlemlerini yapmak Denizcilik Müsteşarlığının görevleri arasına alınmaktadır.

Madde 2. - Madde ile, 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye üç madde eklenmektedir.

Ek 9 uncu madde ile; gemiadamları eğitiminin, sadece üniversitelere bağlı fakülteler ve yüksekokullar, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim okulları ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumları ile kuruluş amaçları bu alanda eğitim vermek olan gerçek ve tüzel kişiler tarafından Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığınca verilen izinle açılan özel öğretim kurumlarında verilebileceği hüküm altına alınmaktadır.

Ek 10 uncu madde ile; gemiadamlarının eğitimi, sınavları ve belgelendirilmelerine ilişkin usul ve esasların Denizcilik Müsteşarlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirleneceği, sınavların gerçekleştirilmesi için Gemiadamları Sınav Merkezinin oluşturulması, Merkez tarafından yapılacak harcamaların bu amaçla bütçeye konacak ödenekten karşılanması ve Merkezin teşkili, görevleri ve mali hususlara ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Denizcilik Müsteşarlığınca hazırlanıp yürürlüğe konulacak yönetmelikte düzenleneceği öngörülmektedir.

Ayrıca, gemiadamları eğitimine ilişkin öğretim programlarının ve staj sürelerinin üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullar, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim okulları ile Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumlarında kendi mevzuatına; kuruluş amaçları bu alanda eğitim vermek olan gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulmuş olan özel öğretim kurumlarında, Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanan öğretim programına göre gerçekleştirileceği hükme bağlanmaktadır.

Ek 11 inci madde ile, STCW 1/8 kuralı gereğince Denizcilik Eğitimi Denetleme Kurulu oluşturulması ve bu Kurulun işleyiş esasları düzenlenmektedir.

Madde 3. - Madde ile, 3/6/1946 tarihli ve 4915 sayılı Yüksek Denizcilik Okulu ve Denizcilik Meslek Okul ve Kursları Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmaktadır.

Geçici Madde 1. - Madde ile, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce eğitime başlayan kurumların ve bu kurumlarda öğretim gören öğrenci ya da kursiyerlerin mağdur edilmemesi amacıyla bu Kanun çerçevesinde eğitim verdiklerini belgelendirmeleri halinde öğrenci ya da kursiyerlerin Denizcilik Müsteşarlığınca belgelendirilmeleri öngörülmektedir.

Geçici Madde 2. - Madde ile; bu Kanun gereği çıkartılması öngörülen yönetmelikler yürürlüğe Konulana kadar, gemiadamlarının eğitim, sınav ve belgelendirme faaliyetlerinin aksamaması için mevcut yönetmeliklerin yürürlüğünün devamının sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 4. - Yürürlük maddesidir.

Madde 5. - Yürütme maddesidir.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve

Turizm Komisyonu

Esas No.: 1/935

Karar No.: 61

12.1.2005

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başbakanlıkça 1.12.2004 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulan, Başkanlığımızca 7.12.2004 tarihinde Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Plan ve Bütçe komisyonlarına talî, Komisyonumuza esas olarak havale edilen "Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Karamamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun 6.1.2005 tarihli 28 inci Birleşiminde Hükümeti temsilen Denizcilik Müsteşarlığı, Millî Eğitim, Millî Savunma ve Maliye bakanlıkları, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Deniz Ticaret Odaları Başkanlığı ile sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin katılımı ile incelenip görüşüldü.

Söz konusu Tasarı ile; Uluslararası Denizcilik Örgütü uygulamalarına paralel, Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirilme ve Vardiya Standartları Hakkında Uluslararası Sözleşme hükümlerinden doğan yükümlülüklerimize uygun olarak gemiadamlarının eğitimi ve belgelendirilmesi ile bu faaliyetlerin denetlenmesine ilişkin hususların düzenlenmesi ve söz konusu görevlerin Denizcilik Müsteşarlığı tarafından yürütülmesi öngörülmektedir.

Bu çerçevede;

- Gemiadamlarının eğitiminin; üniversitelere bağlı fakülteler ve yüksek okullar, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim kurumları, Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumları yanında Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü ve Millî Eğitim Bakanlığının izin vermesi halinde, özel ve tüzel kişilerle açılacak kurslarla da verilebilmesi,

- Gemiadamlarının eğitimleri, sınavları ve belgelendirilmelerine ilişkin usul ve esasların hazırlanacak yönetmelikle belirlenmesi, Gemiadamları Sınav Merkezi ile Denizcilik Eğitimi Destekleme Kurulunun oluşturulması,

Amaçlanmaktadır.

Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da uygun görülerek tümü üzerindeki görüşmelere geçilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde lehte ve aleyhte görüşler dile getirilmiştir.

Tasarının lehine ve destekleyici nitelikteki görüşler şöyle özetlenebilir:

Türkiye, gemiadamlarının eğitimi konusunda uluslararası standartları yakalamıştır. Bu konuda kara ve beyaz listeler söz konusudur. Türkiye beyaz listede yer almaktadır. Türkiye'nin beyaz listede yer alması çok önemli bir başarıdır. Ülkemizin yakaladığı bu başarıya sebep olan sistem, bu düzenleme ile kanunî bir dayanağa kavuşturulmaktadır.

Son yıllarda Türk denizcilik sektöründeki gelişmeler; kapasite ve sektörün ani gelişmesi gemiadamları istihdamında büyük zorluklara yol açmıştır. Filoların genişlemeye devam etmesi ile bir-

likte sektörde gemiadamı ihtiyacı hızla artmaya devam etmektedir. Bu nedenlerle bu düzenlemeye şiddetle ihtiyaç vardır.

Kurslardan sertifika alanlara akademik anlamda bir yeterlilik verilmesi söz konusu değildir. Kurslar ara elaman ihtiyacını karşılamaya yöneliktir. Kalite yönünden ise kursların, fakültelerin eğitiminden çok farkı yoktur. Üniversite mezunu gemiadamları belirli bir zaman sektörde gemiadamı olarak görev aldıktan sonra denizcilik alanında kendi işlerini kurarak işadamı olarak devam etmektedir. Ayrıca fakülte mezunu gemiadamlarının çoğunlukla karada görev alma eğilimleri görülmektedir. Bu da istihdam açısından eksikliklere yol açmaktadır.

Sektörde hiçbir işveren gemisini emin olmayan ellere teslim etmez. Bu nedenle gemiadamlarının eğitim standartlarının da bozulması mümkün görülmemektedir.

Tasarının aleyhinde ve eleştirel nitelikteki görüşler ise şöyle özetlenebilir:

IMO model dersleri Norveç Denizcilik Okulu tarafından Papua Yeni Gine gibi geri kalmış ülkeler için öngörülmüştür. Dolayısıyla ülkemiz için öngörülen kurslar, bir kurs değil derstir. Bunların kurs olarak değerlendirilmesi doğru bir uygulama değildir.

Gemiadamlarının kalitesi ve kapasitesi önemlidir. Özel kursların denetlenmesi ve istenilen standartlara getirilmesi kolay değildir. Bu kurslar akademik değil, ehliyet sınavları niteliği taşımaktadır.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeleri müteakiben maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Tasarının maddeleri üzerindeki müzakerelerde;

Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesi;

a) Bu madde ile eklenmesi öngörülen ek 9 uncu maddenin (a) bendi, yaygın eğitim kurumlarının da gemiadamlarının eğitimi konusunda yetkili kılınabilmesi amacıyla verilen önerge doğrultusunda değiştirilmek,

b) Eklenmesi öngörülen ek 10 uncu maddenin birinci fıkrası; Denizcilik Müsteşarlığının merkez saymanlığı bulunmadığından, sınav ücretlerinin bu Müsteşarlığın saymanlık hizmetini yapan saymanlığa yatırılması ve tutarların bütçeye gelir kaydedilmesi ve ayrıca gemiadamlarının eğitim, sınav ve belgelendirilmelerine ilişkin işlemlerinin yapılması görevinin Denizcilik Müsteşarlığının görevleri arasında yer alması öngörüldüğünden, anılan Müsteşarlığın görevlerini asli ve sürekli personeli eliyle yürütmesi esas olup, bu personele ödenecek, aylık veya ücretler, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, yolluklar ise 6245 sayılı Harcırah Kanununda belirlendiğinden, merkezle ilgili faaliyetlerde görev alacak kişilere ödenecek ücret ve yollukların yönetmelikle belirlenmesini öngören cümlelerin madde metninden çıkarılmasının gerekli görülmesi nedeniyle verilen önergenin kabulü doğrultusunda ve bu maddede sözü geçen yönetmelik hazırlığında Millî Eğitim Bakanlığının görüşünün alınmasına imkan sağlamak amacıyla değiştirilmek,

c) Söz konusu ek 10 uncu maddenin (yukarıdaki değişiklik sonrası) dördüncü fıkrasının (a) bendine; ek 9 uncu maddenin (a) bendinde yapılan değişiklik paralelinde, verilen bir önergenin kabul edilmesi sonucu "orta öğretim okulları" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve yaygın eğitim kurumları ile" ibaresi eklenmek suretiyle,

d) Eklenmesi öngörülen ek 11 inci maddenin üçüncü fıkrası, kabul edilen önerge doğrultusunda; Denizcilik Müsteşarlığının merkez saymanlığı bulunmadığından, sınav ücretlerinin bu Müs-

teşarlığın saymanlık hizmetini yapan saymanlığa yatırılması ve tutarların bütçeye gelir kaydedilmesi için değiştirilmek,

e) Ek 11 inci maddenin dördüncü fıkrası, gerekçesinde "Ek 11 inci maddenin dördüncü fıkrasının mevcut metninde, huzur hakkı ödemelerinin "fiilen çalışılan gün" sayısına göre belirlenmesi öngörülmüştür. Ancak, bu ifadenin fiilen kurul üyeliğinin deruhte edildiği gün olarak mı, yoksa kurul toplantılarına katılma günlerini mi kapsadığı net olarak anlaşılmadığından yapılacak ödemelerde problemler yaşanabileceği öngörülmüştür. Nitekim, fiilen kurul üyesi olarak bulunan süre kastediliyor ise; 2005 yılı ilk yarısı için memur aylık katsayısının (40100) olacağı da dikkate alınarak yapılan hesapta aylık 30 günden yüksek miktarlar ortaya çıkmaktadır. Bu itibarla bunun önüne geçilmesi için ücrete hak kazanılan fiilin net olarak ifade edilmesi uygun görülerek, "huzur hakkı" ifadesinin "toplantı ücreti" olarak belirlenmesi ve ücret ödenebilecek toplantı adedinin ise ayda dört toplantıyı geçmemesi düzenlenerek, yapılan iş ile alınacak ücret arasında bir denge sağlanması amaçlanmıştır." ifadelerine yer veren önerenin kabulü doğrultusunda değiştirilmek,

Suretiyle, kabul edilmiştir.

Tasarının 3, geçici 1 ve 2, yürürlük ve yürütmeye dair 4 ve 5 inci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mustafa Demir</i>	<i>Mustafa Ilıcalı</i>	<i>Asım Aykan</i>
Samsun	Erzurum	Trabzon
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mehmet Sarı</i>	<i>Mustafa Tuna</i>	<i>Fikret Badazlı</i>
Gaziantep	Ankara	Antalya
Üye	Üye	Üye
<i>Kemal Demirel</i>	<i>Osman Aslan</i>	<i>Zülfü Demirbağ</i>
Bursa	Diyarbakır	Elazığ
Üye	Üye	Üye
<i>Mevlüt Coşkuner</i>	<i>Nusret Bayraktar</i>	<i>Erdal Karademir</i>
Isparta	İstanbul	İzmir
(Muhalefet şerhimiz ektedir)		(Muhalefet şerhimiz ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Abdürrezzak Erten</i>	<i>Mehmet Yıldırım</i>	<i>Niyazi Özcan</i>
İzmir	Kastamonu	Kayseri
	(Muhalefet şerhim ektedir)	
Üye		Üye
<i>Hasan Özyer</i>		<i>Orhan Taş</i>
Muğla		Sivas

MUHALEFET ŞERHİ

"Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gemi eğitiminin; üniversitelere bağlı fakülteler ve yüksek okullar, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim kurumları, Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumları yanında Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü ve Millî Eğitim Bakanlığının izni ile özel ve tüzel kişilerce açılacak kurslarla da verilebileceği, Gemiadamlarının eğitimleri, sınavları ve belgelendirilmelerine ilişkin usul ve esasların Denizcilik Müsteşarlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirleneceği ifade edilmektedir.

İlgili tasarı, kendi metni, genel gerekçe, madde gerekçeleri incelendiğinde belirtilen, Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) uygulamalarına paralel ve Gemiadamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Standartları Hakkında Uluslararası Sözleşme (STCW) hükümlerinden doğan yükümlülüklerimize ilişkin yasal yapılanma ve uygulamalar konusunda hiçbir yenilik getirmemektedir, üstelik böyle bir yenilik ihtiyacı da yoktur. Zira ülkemiz 20 Nisan 1989 tarih ve 3539 Sayılı Kanunla taraf olduğu (STCW) Sözleşmesinin hükümleri uyarınca IMO Genel Sekreterliğine gönderilmesi zorunlu olan ülke raporu değerlendirilerek, mevzuatı ve uygulamaları ilgili uluslararası sözleşmeye tam olarak uyan bir ülke olarak Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) tarafından yayınlanan "beyaz liste"de yer almıştır. Bu tasarıda yeni olan tek madde "Yüksek Öğretim Kurumlarında verilenler de dahil olmak üzere her seviyede belge ve yeterliğe yönelik verilen denizcilik eğitiminin, özel ve tüzel kişilerce açılmış kurslar tarafından da verilebilmesinin önünün açılması"dır. Bu düzenleme ile esasen yeni olmayıp Denizcilik Müsteşarlığı tarafından çıkarılan Gemi Adamları Yönetmeliklerinde çeşitli kereler yer almış, fakat her seferinde yürütmesi yargı organlarımız tarafından durdurulmuştur. Denizcilik Müsteşarlığınca son olarak 28.2.2002 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan bu düzenlemeye karşı İTÜ Denizcilik Fakültesi tarafından iptal davası açılmış ve Danıştay 10. Daire bu düzenlemeyi oybirliğiyle, "Örgün eğitimde yer alan ve Fakülte ile Yüksek Okul düzeyinde verilen bir eğitimin, kurs düzeyindeki bir eğitime dönüştürülerek verilmesinin 4915 sayılı Yüksek Denizcilik Okulu ve Denizcilik Meslek Okul ve Kurslar hakkındaki kanuna, Anayasaya ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aykırı" bularak iptal etmiştir. Anayasanın 138. maddesinin son fıkrası, yasanın mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğunu ve bu kararları hiçbir şekilde değiştiremeyeceği hükmündedir. Tasarının 2 nci maddesi sırf bu nedenle dahi Anayasa'ya aykırıdır.

Tasarının 3 üncü maddesinde 4915 sayılı kanunun yürürlükten kaldırılması önerilmektedir. 4915 sayılı kanunun kaldırılma amacı gerekçeden anlaşılamamaktadır. Denizcilik Eğitiminin kurs düzeyinde verilmesi eğitim birliği ilkesine ve Danıştay kararına atıfta bulunan düzenlemelere aykırı olduğundan, sadece 4915 sayılı kanun yürürlükten kaldırılarak Danıştay kararına uygun hareket edilmiş olmayacaktır.

Denizcilik eğitimi ve öğretimi, her geçen gün artan bilimsel ve teknolojik gelişmeler, nitelikli işgücüne olan artan ihtiyaçlar gözönüne alındığında titizlikle üzerinde durulması gereken bir alandır. Ülkemizde lisans düzeyinde 4 yıllık eğitim veren, İTÜ Denizcilik Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi ve pek çok ön lisans düzeyinde yüksek okullar bulunmaktadır; bu kurumlardan her yıl 800'ün üzerinde Uzakyol Güverte ve Makine zabiti mezun olmaktadır. Türk Deniz Ticaret Filosu 2004 sonu itibarıyla 7.288.034 DWT olup 1200 adet gemi bulunmaktadır. Lisans düzeyinde mezun olanların çalışabileceği 3000 Gross tonun üzerinde gemi sayısı

2004 yılında 284 adete düşmüştür. Bir gemide zabıt sayısı (Kaptan ve B. Müh.) dahil toplam, en fazla (6) kişidir. Bu nedenle sektörde ihtiyaç duyulan zabıt sayısı 1705 olmaktadır. Denizcilik Müsteşarlığı tarafından bugüne dek 40.000 kişiye yeterlilik verilmiştir ve bu rakamın 15.000'ini lisans düzeyindeki mezunlar oluşturmaktadır. Tüm bu fazlalığa rağmen Türk armatörleri 1994 yılından beri gemi personel sayısının % 49'una kadar yabancı uyruklu gemiadamı çalıştırma hakkını elde etmişlerdir. (Romen, Bulgar, Azerbaycan gibi) Bu bilgiler ışığında açıktır ki en fazla 1700 kişi civarında personel ihtiyacı olan sektör için ülkemizdeki örgün eğitim kurumları her yıl 800'ün üzerinde mezun vermektedirler. Bu gerçek karşısında, bu eğitimin, adeta eğitilmiş personel açığı varmışçasına, özel kurslarca da verilmesine yönelik bir düzenleme yapılması ülke ihtiyaçlarına aykırı olup, eşgüdüm ve istihdam sorunlarına sebebiyet verebilecek mahiyettedir. Bir başka ifade ile üniversite düzeyinde verilen bir eğitimi kurs düzeyinde verebilmek için, öncelikle bu yönde bir ihtiyaç olmalıdır, ki bu halde bile böyle bir düzenlemenin hukuka ve adalete uygunluğu tartışma konusu olacaktır. Denizcilik sektöründe böyle bir ihtiyaç bulunmadığı mevcut halde ise böyle bir düzenleme yapmanın hukuki ve sosyal bir temeli veya mantıklı bir açıklaması olamaz.

Uyum çabasında olduğumuz Avrupa Birliğine daha güçlü bir deniz ticaret filosu ile hazırlanmak ancak nitelikli işgücü ile mümkün olacaktır. İşverenin de çalışanların da menfaati ve geleceği bu yönde olmalıdır.

Bu çerçevede kanun tasarısı eğitim birliği ilkesine, Danıştay'ın yerleşmiş içtihadına ve dolayısıyla Anayasaya, üstelik ülke gerçekleri ve ihtiyaçları karşısında dayanaksızdır. Armatör benim, gemi bana ait, gemide çalıştırdığım personeli de özel kurslarla ben eğitiyorum; öyle sanıyorum ki bütün bu dayanaksız uygulama arzusunun temel sebebi üniversiteleri bu konuda bypass yapmaktır. Bu sebeplerden ötürü "Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı"na muhalefet şerhi düşüyoruz.

Saygılarımızla.

Erdal Karademir

İzmir

Mevlüt Coşkuner

Isparta

Mehmet Yıldırım

Kastamonu

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞININ KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 10.8.1993 tarihli ve 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2 nci maddesinin (1) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1) Gemilerin ve gemiadamlarının sicillerini tutmak, gemiadamlarının eğitim, sınav ve belgelendirilmelerine ilişkin esasları belirlemek ve gemiadamlarının belgelendirilmesi işlemlerini yapmak."

MADDE 2. - 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

"Gemiadamlarının eğitimi

EK MADDE 9. - Gemiadamlarının eğitimi;

a) Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullar ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim okulları ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumları,

b) Kuruluş amaçları gemiadamlarına eğitim vermek olan ve Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine Millî Eğitim Bakanlığının izni ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılan özel öğretim kurumları,

tarafından verilir.

Eğitim ilkeleri ve öğretim programlarına ilişkin esaslar ve belgelendirme

EK MADDE 10. - Gemiadamlarının eğitimi, sınavları ve belgelendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar, Denizcilik Müsteşarlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. Gemiadamları sınavları, Gemiadamları Sınav-

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞININ KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

"Gemiadamlarının eğitimi

EK MADDE 9. - Gemiadamlarının eğitimi;

a) Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullar ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim okulları ve yaygın eğitim kurumları ile Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumları,

b) Kuruluş amaçları gemiadamlarına eğitim vermek olan ve Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine Millî Eğitim Bakanlığının izni ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılan özel öğretim kurumları,

Tarafından verilir.

Eğitim ilkeleri ve öğretim programlarına ilişkin esaslar ve belgelendirme

EK MADDE 10. - Gemiadamlarının eğitimi, sınavları ve belgelendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar, Millî Eğitim Bakanlığının görüşü alınarak Denizcilik Müsteşarlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ları Merkezi tarafından yapılır. Sınava gireceklerden, miktarı her yıl Denizcilik Müsteşarlığınca belirlenecek sınav ücreti alınır. Tahsil edilen ücretler Denizcilik Müsteşarlığı Merkez Saymanlık hesabına yatırılır. Gemiadamları Sınavları Merkezi tarafından yapılacak harcamalar bu amaçla bütçeye konulan ödenekten karşılanır. Gemiadamları Sınavları Merkezinin oluşturulması, görevleri ve merkezle ilgili her türlü faaliyette görev alacak kişilere ödenecek ücretler, yolluklar ve diğer mali hususlara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Denizcilik Müsteşarlığı tarafından hazırlanıp yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.

Eğitim ve öğretim programları ile staj süreleri, Denizcilik Müsteşarlığının belirlediği asgari programlar ve staj sürelerini karşılamak ve belgelendirilmek kaydıyla;

a) Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullar ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim okulları ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumlarında kendi mevzuatlarına,

b) Özel öğretim kurumları tarafından her seviyedeki yeterlik belgesine yönelik verilen eğitimler, Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü alınarak Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanan öğretim programına göre gerçekleştirilir.

Denizcilik Eğitimi Denetleme Kurulu

EK MADDE 11.- Gemiadamlarına ilişkin eğitim, öğretim, sınav ve belgelendirme yapan kamu veya özel kurum ve kuruluşları denetlemek, denetleme faaliyetlerinin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi işlemlerini gerçekleştirmek üzere, Denizcilik Müsteşarlığında Denizcilik Eğitimi Denetleme Kurulu oluşturulmuştur.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm

Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Gemiadamları sınavları, Gemiadamları Sınavları Merkezi tarafından yapılır. Sınava gireceklerden alınacak ücret, Denizcilik Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığınca belirlenir. Her yıl belirlenecek bu ücret bütçeye gelir yazılmak üzere Denizcilik Müsteşarlığının saymanlık hizmetini yapan saymanlık hesabına yatırılır.

Gemiadamları Sınavları Merkezi tarafından yapılacak harcamalar bu amaçla bütçeye konulan ödenekten karşılanır.

Gemiadamları Sınavları Merkezinin oluşturulması, görevleri ve merkezle ilgili her türlü faaliyet, sınavda görev alacak kişiler ile alınacak ücretler ve diğer mali konulara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Denizcilik Müsteşarlığı tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Eğitim ve öğretim programları ile staj süreleri, Denizcilik Müsteşarlığının belirlediği asgari programlar ve staj sürelerini karşılamak ve belgelendirmek kaydıyla;

a) Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullar ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim okulları ve yaygın eğitim kurumları ile Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumlarında kendi mevzuatlarına,

b) Özel öğretim kurumları tarafından her seviyedeki yeterlik belgesine yönelik verilen eğitimler, Denizcilik Müsteşarlığının uygun görüşü alınarak Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanan öğretim programına,

Göre gerçekleştirilir.

Denizcilik Eğitimi Denetleme Kurulu

EK MADDE 11.- Gemiadamlarına ilişkin eğitim, öğretim, sınav ve belgelendirme yapan kamu veya özel kurum ve kuruluşları denetlemek; denetleme faaliyetlerinin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi işlemlerini gerçekleştirmek üzere Denizcilik Müsteşarlığında Denizcilik Eğitimi Denetleme Kurulu oluşturulmuştur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kurul; bir başkan ve altı üyeden oluşur. Kurul Başkan ve üyeleri; Millî Eğitim Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı ve deniz ticaret odaları ile denizcilik eğitimi veren kamu ve özel öğretim kurumlarının hukuk veya denizcilik alanlarında tecrübeli, en az lisans düzeyinde eğitim almış mensuplarından Denizcilik Müsteşarı tarafından önerilen adaylar arasından Denizcilik Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan tarafından seçilir.

Kurul tarafından denetlenecek özel kuruluşlar ile kamu kurum ve kuruluşlarınca, denetim için denetimin niteliğine göre belirlenecek ücret Denizcilik Müsteşarlığı Merkez Saymanlık Hesabına yatırılır. Kurul tarafından yapılacak harcamalar ile uhdesinde kamu görevi bulunmayan kurul üyeleri ve denetçilerin ücretleri bu amaçla bütçeye konulan ödenekten karşılanır.

Kurul üyelerine, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, ayrıca; fiilen görev yaptıkları her gün için uhdesinde kamu görevi bulunmayanlara (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Bu ödemelerde damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz.

Kurul başkan ve üyelerinin seçimi, görev süreleri ve görevlerinin sona ermesi, denetleme görevini yerine getireceklerin seçimi, görev ve yetkileri, denetlemenin esas ve usulleri, denetleme ücretleri ve diğer giderler, mali hususlarda Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Denizcilik Müsteşarlığınca hazırlanarak yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.

Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullar ile Millî Eğitim Bakanlığınca bağlı orta öğretim okulları ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumlarının tabi oldukları mevzuata göre denetimi ile özel öğretim kurumlarının, Millî Eğitim Bakanlığı ve Denizcilik Müsteşarlığınca ilgili oldukları mevzuat hükümlerine göre denetimine ilişkin hükümler saklıdır.”

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurul; bir başkan ve altı üyeden oluşur. Kurul başkan ve üyeleri; Millî Eğitim Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı ve deniz ticaret odaları ile denizcilik eğitimi veren kamu ve özel öğretim kurumlarının hukuk veya denizcilik alanlarında tecrübeli, en az lisans düzeyinde eğitim almış mensuplarından Denizcilik Müsteşarı tarafından önerilen adaylar arasından Denizcilik Müsteşarlığının bağlı olduğu bakan tarafından seçilir.

Kurul tarafından denetlenecek özel kuruluşlar ile kamu kurum ve kuruluşlarınca, denetim için denetimin niteliğine göre belirlenecek ücret bütçeye gelir yazılmak üzere Denizcilik Müsteşarlığının saymanlık hizmetini yapan saymanlık hesabına yatırılır. Kurul tarafından yapılacak harcamalar ile kurul üyeleri ve denetçilerin ücretleri bu amaçla bütçeye konulan ödenekten karşılanır.

Başkan ve kurul üyelerine, ayda dörtten fazla olmamak üzere her toplantı günü için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden toplantı ücreti ödenir.

Kurul başkan ve üyelerinin seçimi, görev süreleri ve görevlerinin sona ermesi, denetleme görevini yerine getireceklerin seçimi, görev ve yetkileri, denetlemenin esas ve usulleri, denetleme ücretleri ve diğer giderler, mali hususlarda Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Denizcilik Müsteşarlığınca hazırlanarak yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.

Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullar ile Millî Eğitim Bakanlığınca bağlı orta öğretim okulları ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığına bağlı öğretim kurumlarının tabi oldukları mevzuata göre denetimi ile özel öğretim kurumlarının, Millî Eğitim Bakanlığı ve Denizcilik Müsteşarlığınca ilgili oldukları mevzuat hükümlerine göre denetimine ilişkin hükümler saklıdır.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3.- 3.6.1946 tarihli ve 4915 sayılı Yüksek Denizcilik Okulu ve Denizcilik Meslek Okul ve Kursları Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce eğitime başlayan kurumların, bu Kanun çerçevesinde eğitim verdiklerini belgelendirmeleri halinde öğrenci ya da kursiyerleri Denizcilik Müsteşarlığınca belgelendirilir.

GEÇİCİ MADDE 2.- Bu Kanunda belirtilen yönetmeliklerin yürürlüğe gireceği tarihe kadar Denizcilik Müsteşarlığınca çıkarılan ve halen yürürlükte bulunan yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

MADDE 4.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd. V.

M. A. Şahin

Devlet Bakanı

B. Atalay

Devlet Bakanı

G. Akşit

Millî Savunma Bakanı V.

A. Aksu

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. Coşkun

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Şener

Devlet Bakanı

A. Babacan

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Z. Ergezen

Tarım ve Köyişleri Bakanı

S. Güçlü

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Çevre ve Orman Bakanı

O. Pepe

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3.- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1.- Tasarının geçici 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2.- Tasarının geçici 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4.- Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5.- Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

